

Bruxelles, 22. svibnja 2025.
(OR. en)

9304/25
ADD 1

TRANS 198
ENV 390
SOC 308

POP RATNA BILJEŠKA

Od: Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine
DEPREZ

Datum primitka: 22. svibnja 2025.

Za: Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije

Br. dok. Kom.: C(2025) 3068 annex

Predmet: PRILOZI
PREPORUCI KOMISIJE
o siromaštvu u pogledu prijevoza: osiguravanje priuštive, pristupačne i
pravedne mobilnosti

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument C(2025) 3068 annex.

Priloženo: C(2025) 3068 annex

Bruxelles, 22.5.2025.
C(2025) 3068 final

ANNEXES 1 to 2

PRILOZI

PREPORUCI KOMISIJE

o siromaštvu u pogledu prijevoza: osiguravanje priuštive, pristupačne i pravedne mobilnosti

PRILOG I.

PRIMJERI POKAZATELJA SIROMAŠTVA U POGLEDU PRIJEVOZA

1. **EUROPSKA KOMISIJA: GLAVNA UPRAVA ZA ZAPOSŁJAVANJE, SOCIJALNA PITANJA I UKLJUČIVANJE, CLUDIUS, J., NOKA, V., UNGER, N., DELFOSSE, L. I DR., ZAVRŠNO IZVJEŠĆE, „SIROMAŠTVO U POGLEDU PRIJEVOZA: DEFINICIJE, POKAZATELJI, ODREDNICE I STRATEGIJE UBLAŽAVANJA”, LISTOPAD 2024.¹**

(1) Pokazatelji priuštivosti prijevoza

- (a) udio stanovništva koje se suočava s prisilnim nedostatkom automobila, prema dohodovnoj skupini i vrsti kućanstva, prema različitim skupinama stanovništva
- (b) udio stanovništva kojemu su karte za javni prijevoz „preskupe” (dostupno i prema stupnju urbanizacije: gradovi i predgrađa, ruralna područja i među različitim skupinama stanovništva)
- (c) udio kućanstava utvrđen pokazateljima priuštivosti prijevoza „6 %” i „2M”² (dostupno i prema stupnju urbanizacije: gradovi i predgrađa, ruralna područja i po skupini stanovnika)
- (d) postotak raspoloživog dohotka potrošen na prijevoz (rad opreme za prijevoz i usluge prijevoza) (dostupan i po decilu po rashodima)

(2) Pokazatelji dostupnosti prijevoza

- (a) udio stanovništva koje je materijalno i socijalno ugroženo, a posjeduje automobil
- (b) udio stanovništva kojemu je najbliža postaja javnog prijevoza „predaleko” (dostupno i prema stupnju urbanizacije: gradovi i predgrađa, ruralna područja)
- (c) udio stanovništva s „vrlo otežanim” pristupom javnom prijevozu, u ukupnom stanovništvu i u ruralnom stanovništvu

(3) Pokazatelji pristupačnosti prijevoza

¹ Europska komisija: Glavna uprava za zapošljavanje, socijalna pitanja i uključivanje, Cludius, J., Noka, V., Unger, N., Delfosse, L. i dr., završno izvješće, *Transport poverty: definitions, indicators, determinants, and mitigation strategies*, listopad 2024., https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/transport-poverty-definitions-indicators-determinants-and-mitigation-strategies-final-report_en. Izvori: (1) a): Eurostat [[ilc_mddu05](#)], (1) b): Izvor: Eurostat [[ilc_mdcs13a](#)], (1) d): Eurostat [[icw_aff_05](#)], (2) c): Eurofound, mikropodaci Europskog istraživanja o kvaliteti života iz 2016.; (3): Eurostat [[lfsa_19plwk28](#)].

² Prag od 6 %: udio stanovništva koje troši više od 6 % ili više od dvostrukog nacionalnog medijana na prijevoz i čiji su ukupni rashodi ispod nacionalnog medijana. 2M se odnosi na indeks nerazmjernih rashoda (2M znači dvostruko više od nacionalnog medijana). Smatra se da je kućanstvo ranjivo u pogledu prijevoza ako je udio ukupnih rashoda namijenjenih prijevozu više nego dvostruko veći od nacionalnog medijana. Drugim riječima, to su kućanstva koja zbog svoje socioekonomske situacije nerazmjerno troše kako bi održala razinu mobilnosti koja odgovara njihovim potrebama.

- udio aktivnog stanovništva koje na posao putuje dulje od 30 minuta (u jednom smjeru), prema stupnju urbanizacije

(4) Pokazatelji primjerenosti prijevoza

- udio stanovništva koje smatra da je pristup javnom prijevozu vrlo otežan (za osobe smanjene pokretljivosti)

2. NETAKSATIVAN POPIS PRIMJERA DODATNIH KORISNIH POKAZATELJA KOJI BI SE MOGLI RAZVITI ILI VEĆ POSTOJE

Dimenzija priuštivosti:

- LIHC (nizak dohodak, visoki troškovi): pokazatelj kojim se mjeri udio kućanstava s troškovima prijevoza iznad nacionalnog medijana i koji su izloženi riziku od siromaštva³
- pokazatelj od 10 % (postotak kućanstava u kojima troškovi prijevoza čine više od 10 % neto dohotka)
- osobe koje si ne mogu priuštiti redovito korištenje javnog prijevoza, prema dobi, spolu, radnom statusu i dohodovnoj skupini⁴
- struktura izdataka za potrošnju, prema stupnju urbanizacije i klasifikacije individualne potrošnje prema namjeni (dostupni su i podaci za 2020.)⁵

Dimenzija dostupnosti prijevoza i pristupačnosti osnovnih usluga:

- godišnji broj putnika prevezenih javnim prijevozom u gradu i funkcionalnom gradskom području
- godišnji broj putničkih kilometara u javnom prijevozu u gradu i funkcionalnom gradskom području
- broj parkirnih mjesta za bicikle u blizini postaja javnog prijevoza i postaja u gradu i funkcionalnom gradskom području
- prosječno vrijeme potrebno za putovanje od 3 km javnim prijevozom kroz grad i funkcionalno gradsko područje tijekom i izvan vršnih sati
- stanovništvo koje može doći pješice do postaje javnog prijevoza (autobusna i tramvajska postaja unutar 500 m i/ili željeznička postaja ili postaja podzemne željeznice unutar 1 km) – već postoji za gradska područja⁶

³ Kombinacija prethodnog pokazatelja i osoba izloženih riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti, prema skupini zemlje rođenja (stanovništvo u dobi od 18 i više godina) ([ilc_peps06n](#)).

⁴ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_mdes13a/default/table?lang=en&category=livcon.ilc.ilc_md.ilc_mdes.

⁵ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/hbs_str_t226/default/table?lang=en&category=degurb.degurb_livcon.

⁶ Vidjeti Osmo izvješće o koheziji Europske komisije, Kohezija u Europi do 2050., Osmo izvješće o gospodarskoj, socijalnoj i teritorijalnoj koheziji, 2021., karta 4.7., https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/reports/cohesion8/8cr.pdf.

- (f) zaposlene osobe, prema vremenu putovanja na posao, stupnju obrazovanja i stupnju urbanizacije⁷
- (g) stanovništvo do kojega se može doći željezničkim prijevozom unutar 1,5 sati/stanovništvo u krugu od 120 km x 100⁸

Za pješaćenje, vožnju biciklom, javni prijevoz, slobodan protok u vožnji, vožnju u realnim/zagušenim uvjetima:

- (h) broj pojedinaca / uslužnih objekata do kojih se može doći unutar određenog praga vremena putovanja (na razini mreže ili objedinjeno na razini LAU/NUTS3)
- (i) udio stanovništva s pristupom barem uslužnim objektima N unutar određenog praga vremena putovanja (prema LAU/NUTS3) („N” je broj relevantnih uslužnih objekata koje bi trebalo uzeti u obzir u skladu s uslugom)
- (j) vrijeme putovanja do najbližeg uslužnog objekta/pojedinaca N (na razini mreže ili objedinjeno na razini LAU/NUTS3)
- (k) pokazatelj pristupačnosti Greer-Thorbecke (FGT2) za koji se broje pojedinci ispod unaprijed definiranog praga dostatnosti⁹ ponderiranog opsegom njihova manjka pristupačnosti unutar određenog vremena putovanja (40 – 50 minuta) (na razini mreže ili objedinjeno na razini LAU/NUTS3)

Za dimenzije dostupnosti i pristupačnosti mogu biti korisne sljedeće dimenzije:

- Europska komisija, Uspješnost putničkog željezničkog prijevoza u Europi: Regionalni i teritorijalni pokazatelji pristupačnosti za putnički željeznički prijevoz, 2021.¹⁰
- Za cestovni prijevoz vidjeti Europska komisija, Uspješnost cestovnog prijevoza u Europi, 2018.¹¹
- Europska komisija, Kohezija u Europi do 2050., Osmo izvješće o gospodarskoj, socijalnoj i teritorijalnoj koheziji, 2021., vidjeti kartu 4.7.¹²
- Europska komisija, Deveto izvješće o gospodarskoj, socijalnoj i teritorijalnoj koheziji, 2024.¹³

⁷ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/lfsa_19plwk28/default/table?lang=en&category=degurb_degurb_labour ду_lfso ду_lfso_19.

⁸ Vidjeti Europska komisija: Glavna uprava za regionalnu i urbanu politiku, Brons, M., Poelman, H., Ackermans, L., Ibáñez, J. N. i dr., *Passenger rail performance in Europe – Regional and territorial accessibility indicators for passenger rail*, Ured za publikacije Europske unije, 2021.

⁹ Vidjeti ScienceDirect, *Defining and implementation a sufficient level of accessibility: What's stopping us?*, Jean Ryan and Karel Martens, rujan 2023., <https://doi.org/10.1016/j.tra.2023.103792>.

¹⁰ Europska komisija: Glavna uprava za regionalnu i urbanu politiku, Brons, M., Poelman, H., Ackermans, L., Ibáñez, J. N. i dr., *Passenger rail performance in Europe – Regional and territorial accessibility indicators for passenger rail*, Ured za publikacije Europske unije, 2021., https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/working-papers/2022/passenger-rail-performance-in-europe-regional-and-territorial-accessibility-indicators-for-passenger-rail.

¹¹ https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/working-papers/2019/road-transport-performance-in-europe.

¹² https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/reports/cohesion8/8cr.pdf.

¹³ https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/reports/cohesion9/9CR_Report_FINAL.pdf.

- Ruralne studije OECD-a, *Getting to Services in Towns and Villages: Preparing Regions for Demographic Change*, 2024., str. 13.¹⁴

Kako bi se procijenila **kvaliteta i dostatnost mreže javnog prijevoza**, različiti načini javnog prijevoza mogli bi se podijeliti u „kategorije kvalitete” na temelju razine učestalosti vrste prijevoza (manje od 5 minuta, 5 – 10 minuta, 10 – 20 minuta itd.) i udaljenosti do sljedeće postaje svake vrste prijevoza¹⁵.

Dimenzija primjerenosti prijevoza:

- (a) udio postaja podzemne željeznice s uslugama za osobe s invaliditetom i smanjenom pokretljivošću
- (b) broj postaja ili kolodvora javnog prijevoza u gradu i funkcionalnom gradskom području koji su pristupačni osobama s invaliditetom i osobama smanjene pokretljivosti
- (c) broj vozila javnog prijevoza u gradu i funkcionalnom gradskom području koja su dostupna osobama s invaliditetom i osobama smanjene pokretljivosti, prema vrsti vozila

¹⁴ https://www.oecd.org/en/publications/getting-to-services-in-towns-and-villages_df1e9b88-en.html.

¹⁵ Vidjeti primjer Austrije, <https://www.oerok-atlas.at/oerok/files/summaries/87.pdf>; <https://www.oerok-atlas.at/#indicator/87>.

PRILOG II.¹⁶

POTPORA ODRŽIVOJ MOBILNOSTI: PRIMJERI CILJANIH TROŠKOVNO UČINKOVITIH MJERA I ULAGANJA¹⁷

- (1) Usmjerenost na potporu kućanstvima s niskim ili nižim srednjim dohotkom u geografskim područjima nedovoljno pokrivenim uslugama
 - poboljšanje usluga javnog prijevoza i pokretanje autobusnih/željezničkih linija u pretežno prigradskim, perifernim i ruralnim područjima s niskim prihodima
 - izgradnja infrastrukture javnog prijevoza u područjima s pretežno niskim prihodima, čvorišta mobilnosti radi olakšavanja razmjene i povezivanja javnog prijevoza, zajednička mobilnost, vožnja biciklom i pješaćenje u prigradskim, perifernim i ruralnim područjima, koja ih povezuju s gradskim središtima

- (2) Usmjerenost na potporu ranjivim skupinama
 - subvencionirani posebni prijevoz od vrata do vrata na zahtjev ili usluge javnog prijevoza s nultom stopom emisija prilagođene potražnji za ranjive skupine
 - programi s vaučerima za lokalni javni prijevoz i pretplate za zajedničku mobilnost (uključujući bicikle, e-bicikle i romobile) za ranjive skupine
 - poboljšana pristupačnost javnog prijevoza za osobe s invaliditetom postavljanjem rampi i dizala te putem glasovnih obavijesti
 - izgradnja sigurnih biciklističkih staza, sigurnih parkirnih mjesta za bicikle i postaja za zajedničko korištenje bicikala te sigurnih postaja za zaključavanje u blizini škola, centara za mlade i sveučilišta
 - programi socijalnog leasinga za vozila s nultim emisijama za kućanstva, mikropoduzeća i druge ranjive korisnike usluga prijevoza, zajedno s odgovarajućom infrastrukturom za punjenje

- (3) Kombiniranje poboljšanja javnog prijevoza (dostupnog svima) s programima financijske potpore za ranjive skupine
 - kupnja autobusa ili željezničkih vozila s nultim emisijama¹⁸ u slabije opskrbljenim gradskim, prigradskim i perifernim četvrtima u kombinaciji s

¹⁶ Dopuna publikaciji Europske komisije (Europska komisija: Glavna uprava za klimatsku politiku, Ramboll Management Consulting, Wuppertal Institute for Climate Environment and Energy, Ludden, V., Laine, A.-M. et al., *Support for the implementation of the Social Climate Fund – Note on good practices for cost-effective measures and investment*, Ured za publikacije Europske unije, 2024., <https://data.europa.eu/doi/10.2834/602067>), kao i Smjernice Komisije za socijalne planove za klimatsku politiku, Europska komisija, Obavijest Komisije, Smjernice za socijalne planove za klimatsku politiku, C(2025) 881 final, 5.3.2025., https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=OJ:C_202501597.

¹⁷ Sve mjere i ulaganja prihvatljivi su u okviru Socijalnog fonda za klimatsku politiku. Ovisno o situaciji u svakoj državi članici.

vaučerima / digitalnim lisnicama za mobilnost za ranjive korisnike usluga prijevoza

- uspostava usluga prijevoza na zahtjev s nulnim emisijama u područjima u kojima nedostaju odgovarajuće usluge javnog prijevoza ili usluge za „posljednji kilometar”, po mogućnosti u kombinaciji s vaučerima / digitalnim lisnicama za mobilnost za ranjive korisnike usluga prijevoza
- ulaganja u pješačku i biciklističku infrastrukturu, u kombinaciji sa sustavima dijeljenja bicikala i/ili subvencijama za kupnju, dugoročni najam i/ili leasing bicikala, e-bicikala i teretnih bicikala za ranjive skupine
- subvencionirani programi dijeljenja vozila s nulnim emisijama ili programi najma za kućanstva s niskim prihodima u kombinaciji s ulaganjem u javnu infrastrukturu za punjenje

¹⁸ Vozila lake željeznice s nulnim emisijama koja omogućuju korištenje postojeće infrastrukture bez nadogradnje ili s minimalnom nadogradnjom i povećanje učestalosti pruženih usluga.